

ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 20 KOR., FÉLÉVRE 10 KOR., NEGYEDÉVRE 5 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 50 FILLÉR

ERDÉLYRÉSZI SZOCIALISTA PÁRT
HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁRT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR
9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

A párttaktika

és pártprogram megállapítása mindig fontos esemény a munkásság történelmében. A cél és program mindig egy az egész világon, de minden országnak megvannak a maga politikai változásai és ehhez alkalmazkodni kell a taktikának. A napipolitika eseményei arra kényszerítik Erdély és kapcsolt részeinek proletárságát, hogy irányt szabjon a mozgalom vezetésének. A szocialista pártnak, mint a dolgozó tömegek pártjának, nincsenek diktatori módon parancsoló vezérei. A tömegek megkérdezése és akarata nélkül nem szabad politikát csinálni. A polgári pártoknál divik az a szokás, hogy mindig a vezértől függ a párt programja és a politikát is ő irányítja, a párttagoknak mindig meg kell az előtt hajolni. A polgári pártoknál ez lehetséges, mert tömegeit pénzért vagy más előnyökért vásárolják össze, ugyanígy a vezéreket is és cselekedetükért senkinek sem felelősek. A szocialisták ilyen és ehhez hasonló politikát nem üzhetnek, mert minden hiba, amit elkövetnek, megbocsáthatatlan bűn, nemcsak saját országuk proletárságával, de más országokéval szemben is, és a testvérpártok argus-szemekkel figyelik tevékenységüket, amelyért az internacionálénak felelősek vagyunk.

Erdély és kapcsolt részeinek munkássága határokhoz ért, itt az ideje, hogy irányt szabjon jövőjének politikájának. Meg kell állapítani a párt programját és taktikáját. A munkásság taktikája nem vibrálhat ide-oda, meg kell találni a maga nyilegyenes útját, melyről nem térhet le se jobbra, se balra. El kell ismerni, hogy nem könnyű dolog a párt egységét megteremteni; ez az ország többféle nemzetiségből áll, azonban körütekintéssel és a demokrácia erejével minden nyelvű proletárt egy táborba tömöríthetünk. A bukovinai elvtársak igen szép példáját adták a proletáregyüttműködés lehetőségének.

Bukovinában, a mi helyzetünkhöz hasonlóan, többféle nemzetiségű proletár él. Szervezeteik kiépítésénél igyekeztek a mozgalmat egységessé tenni. Minden nemzetnek megvan a maga bizottsága és ezek a bizottságok szervezik a saját nemzetbeli proletárságot. Ezenkívül van egy központi pártvezetőség, amelyben egyenlően van képviselve minden nemzetiség. Hogy ne kelljen gyakran pártgyűléseket összehívni, egy pártválasztmányt alakítottak a vidék bevonásával, minden nemzetiség ebben is egyenlő képviselettel bír. Az így megalakított szervezetek teljes autonómiával rendelkeznek, az egység felett a központi pártvezetőség őrökdi.

A legsürgősebb teendő a fentemlített szervezetek kiépítése, úgy a párt-, mint szakmozgalomban, egyben ki kell jelölni a szervek központját is. A központ csak egy nagyobb városban székelhet, ahol kellő tömeg és megfelelő szellemi erő áll a szervek rendelkezésére. Erdélynek különleges helyzete van, most kezd kialakulni,

Dacára sok kincseinek, a magyar szüklátókörü politika teljesen elhanyagolta. Gazdag kincsei parlagon hevernek,

eddig senki semmi hasznát nem vette. A földben levő kincsekre a világ termelésének szüksége van, de Erdély predestinálva van gyáriparra is, mert a leghasznosabb hajtóerővel, a földgázzal is rendelkezik.

A tőkének Erdélybe való bevonulása nem szabad bennünket készületlenül találjon. Legyünk rá elkészülve, hogy az ország burzsoáziája nemcsak a földben rejlő kincseket bocsátja áruba, de a munkáskezek kincseit is. A bevonuló tőke könnyen gyarmati rabszolgának nézheti Erdély munkásságát, szükséges tehát, hogy a beözönlő tőkét megelőzzük, szervezeteinket kiépítsük, nehogy kulik módjára kezelhessék a munkásságot. A tőke olyan hatalom, amely tud parancsolni kormányoknak, parlamentnek. A tőke hatalmával szemben csak a munkásság politikai és gazdasági szervezetei tudnak kellő ellenállást kifejteni.

A mi helyzetünk úgy nemzetiségi, mint tőkéstermelési szempontból különleges. A pártprogramját és taktikáját a viszonyokhoz képest kell a pártgyűlésnek megállapítani. Azért hangoztatjuk, hogy a pártgyűlés, nehogy egy pár ember diktatori módon folytathasson pártpolitikát a munkásság akarata ellenére. A párt programját két szóban ki lehet fejezni: a párt az internacionálé és osztályharc alapján áll. Ez mindent megmagyaráz. A pártgyűlés azért kell, hogy a küzdelem módját és eszközeit megjelölje.

Az osztályharc eszméje kizárja azt, hogy a polgári pártokkal egy uton haladjunk, a kettő olyan ellentéte egymásnak, mint a tűz és víz. Vannak különleges esetek, amikor a szocialista párt a polgári pártokkal szolidáris, ha közös érdekek megvédéséről van szó, azonban erre a munkásság mindig ráfizet, mivel a polgári pártok jó üzletemberekhez illően, percentuálisan egymással megalkusznak és a munkásságot cserben hagyják. A volt monarchia államában volt szokásos, hogy az elnyomott nemzetiségi pártok képviselői fordultak a szocialista pártokhoz védelemért. A szocialistákban nem is csalódtak, mert minden esetben felemelte tiltakozó szavát az elnyomott nemzetiségek érdekében. Ez a pártnak kötelessége is volt és lesz a jövőben is, mert programjában van, hogy minden nemzetiség egyenlő elbánásban részesítendő jogban és kulturában egyaránt. Ezek a pártok rendszerint hálátlanok voltak, a mi háttunk mögött megalkudtak és paktáltak ellenünk.

Ezek miatt nem bizhatunk a polgári pártokban, csak a saját erőnkben, amint azt Marx meg is jósolta: a proletárságnak nincsenek barátai, csak saját erejében bizhat. A polgári politikusok nem őszinték és így szavuk nem bír értékkel előttünk. Csak azért paktáljunk és adjuk fel az osztályharcot, hogy ne üldözzenek? Nem és nem! Jöjjön inkább az üldözés,

de pillanatnyi sikerekért nem adhatjuk fel elveinket. Bismarck 10 éves kivételes állapottal sujtotta Németország proletárságát. Bebel, Liebknecht és sok más harcosa a német munkásságnak börtönt és üldözést szenvedett, de ez az eszméit erősítette és végül a

munkásság került ki győztesen a küzdelemből.

A párt programja az osztályharc alapján áll, a taktikája pedig az, hogy a különböző nyelvű és felekezeti proletárságot egy táborba tömörítse és az osztályharcot a mai tőkésársadalom ellen megindítsa. Programunk és taktikánk részletes megállapítása és választási akció megbeszélése céljából pártgyűlést kell tartani. A választói jog a mai formájában nem sokat jelent. Minden 21 éves férfinak választójoga volna, ha hivatalból írják össze, de személyes jelentkezéshez kötik, a különböző városok funkcionáriusai különböző módon hajtják végre. Bizonyítványokat követelnek a jelentkezőktől, a mai kivételes állapotok teljesen lehetlenné teszik az ilyen bizonyítványok megszerzését és így az egész választói jog ebben a formájában illuzóriussá válik a munkásságra nézve. Az a pár mandátum, amit a munkásság megtudna ilyen kivételes állapotok közt szerezni, nem éri meg azt az áldozatot, amit ezért fizetni kell. Mi a parlamenten kívül is olyan erőt képviselünk, amely elegendő arra, hogy felvegyük a küzdelmet az osztályharc jegyében. Ha a parlamenten kívül maradunk, az nem a mi szégyenünk, hanem a polgári pártoké,

Amerre földet osztanak.

Bismarcknak, amikor vérrel és vassal felépítette a maga világpolitikáját, igen meggyűlt a baja a szocialistákkal. Egy hódoló küldöttség járult eléje, hogy törhetetlen bizalomról, kitartásról beszéljen abból az alkalomból, hogy a vasuralom kancellárjának intő szavaira ezek a méltányosságokat nem ismerő szocialisták nem mondták le a harcról. A küldöttség urai hálátlanságot, oktalan bizalmatlanságot emlegettek, mert a nagy vívmányokat: a munkásbiztosítást, a sztrájkjogot amúgy is megkapták volna, ha nem rendeznek tüntetéseket, szócsatákat és fenyegető tömegvilhant. Hiszen a kancellár mindezeket biztosan magától megcsinálta volna. Bismarck erre azt mondta:

— No, ez éppen nem bizonyos.

— Ha a szocialista agrárprogram földosztást nem hirdetett volna, talán seholsem vágták volna bele a parcellázó ekéket a latifundiumok és ezerholdasok földbirtokába. Ahol apróra hasogatták a nagybirtokokat, vagy amerre erre készülnek, ott elismerték már a parasztproletáriátusnak azt a jogát, amely igényt tart a szentség ezen érinthetetlennek hitt nagytőke termelő földjére. Bebel a küzdelem céljának, de korai álomnak mondotta egy negyedszázaddal ezelőtt a város és falu proletárjainak egy táborba tömörítését. Ma a szocialisták agrárprogramja földet oszt a paraszt proletártestvérek között. A látszat sok felületes nézőpontból mást mutat és másról beszélt ugyan, de minden földosztásnak — történjen bármilyen rejtett politikai szándékokból — az lesz a tiszta és idővel bárhol kihasználható ténykövetkezménye, hogy néhol le-

dői, másutt silányra gyengül a földtökének a hatalmassága. Erre pedig, mint páncél-erős bázisra támaszkodhatott az az osztályuralom, melynek minden ereje abban állott, hogy megnyergelhesse a proletárságot. A földosztás a tőke politikai hatalmának páncéljait darabolja kicsire s ha ezt a gyengítést nem látán be eléggé az a polgári politikus, aki ezt csinálni kénytelen, észre kell vennie a szociálistának. De észre kell vennie azt is, ha valahol a földosztás jelszava mögött új erősségeket akarnának összekovácsolni a felszabadult páncéltöredékekből.

Nem azért harcolt a szocializmus a földosztásért, hogy ezzel a parasztnak a tulajdonjoghöz való ragaszkodását növelni akarta volna. A marxizmusnak gyakorlati apostolai — legerősebben talán Liebknecht a „ki a falura” jelszó kiadásával — azt hirdették, hogy a kisbirtokos parasztot proletárnak kell tekinteni és sorsát felkarolni. Talán sehol sem volna céltudatosabb ezt az álláspontot elfogadni, mint Erdélyben, ahol a hatmillió holdnyi művelés alatt álló terület legnagyobb részét az olyan kis- és törpebirtok képezik, melyeken a birtokos maga dolgozik. Ennek a parasztságnak a sorsán nem változtatna az olyan agrárreform, amilyen most szőnyegen van s amely a tényleges nagytökének a földjéből nem fog olyan nagy területeket felparcellázni, hogy az eddigi termelési rendszert a kisbirtokosság hasznára lényegében megváltoztatná. A parasztbodyvétel pénzbősége is csak háborus mulójelenség, amelynek gyors elmúltával a kölcsöntéher fog ismét rájuk nehezéni. Azok pedig, akik részt kapnak a földosztásból, már magukra veszik a vételár terhét, amit a parcellázó bank nyújt a számukra. Így lesz a paraszt adósává a másik nagytökének, mely a hitelező és adós közötti viszonyt osztályuralmi célokra próbálja majd kihasználni. Ez az az erősség, amit a földosztás jelszava mögött a páncélpárcellákból összekovácsolnak.

És van még egy erősségük. Marx mondotta, hogy a paraszt illuzionista és nem elég intelligens ahhoz, hogy a saját helyzetét tisztán lássa. A francia forradalom vívmányai ellen a falu parasztjaira építette támaszait a III. Napoleon abszolútizmusa, míg nem sikerült velük megértetni, hogy minden vívmány legközvetlenebb haszna tulajdonképpen az övék. Azóta mindig, mindenütt a parasztságot igyekeznek megnyergelni az antikollektivisták jelszavakkal. A háború azonban tényleg elhárította közöttük a tisztább látás magvait. Ha a szocialista programok földet osztatnak ki közöttük, nem azért teszik, mintha ezzel elintéztéknek tekinthetnék a szocialisták agrárprogramját. De még a nagytőke ilyen gyöngítése sem a végső célja ennek a programnak. A cél a kollektivitás, amihez a szövetkezeti termelés nem éppen rövid útján lehet eljuttatni a földművelő népet. Ez sem új igazság. Engels is úgy hitte, hogy azok a szocialisták, akik az államhatalom birtokába jutnak, nem kezdhetik a parasztgazdaságok kisajátításán.

— A kigazda csatlakozzék valamely szövetkezeti üzemhez — mondotta.

Minden szocialista álláspont csak olyan agrárreformot vallhat jónak, amely a termelőszövetkezetek számára utat nyit. Az erdélyi föld legnagyobb részén tulajdonképpen csak az állattenyésztés tud termelési produktumokat felmutatni. Ez az a földművelési ág, amelynél a kigazdának a közösségre kell támaszkodnia. Közlegelők és darabokra tépett legelők közösítése nélkül kipusztulna Erdélyből a kigazda. Ez a parasztság tehát a szövetkezeti termelés eszméjének üdvét a legközvetlenebbül érezhetné és meg is kell ezt értetni velük. Öntudatlan proletároknak kell tekinteni, kiknek, ha nem lehet beszélni a kollektívizmusról és társadalmosításról, de termelőszövetkezetet lehet alakítani velük.

A napokban összeülő luzerni nemzetközi kongresszus tárgysorozatának egyik

főpontja: a földművelő nép felvilágosítása. Amerre már földet osztanak, ott a szocializmus agrárprogramjának a szelét érzik. De néhány nagybirtok felparcellázása még nem jelent szocialista politikát. Egyáltalában nem. A termőföld dolgozó népe, proletáriátusa kell hogy megértse és követelje ennek a programnak a keresztülvitelét. Liebknecht görcsösen ragaszkodott a béke idején ehhez a jelszavához: „Ki a falura!” A luzerni kongresszus azt fogja határozni: felrázni a falut!

Ipari megbetegedésekről.

Minden testi és szellemi munka bizonyos mennyiségű szerves anyag felhasználásával jár. Ezt az elhasználást a szervezet a bevett táplálék útján pótolja. Voit kísérleti számításai alapján tudjuk, hogy egy munkás közepes munka mellett 70 kgrm. testsúlynál naponta 118 gr. fehérjét, 56 gr. zsírt és 500 gr. szénhidrátot szükséges, hogy a szervezetben elhasznált anyagokat pótolhassa. Ezt legkönnyebben akkor lehet elérni, mint azt a kísérletek és gyakorlati tapasztalatok is igazolják, ha az egyén vegyes kosztal él, vagyis állati és növényi táplálékon. Állati anyagokkal, hus bevitelével leginkább fehérje és zsír, szénhidrát ellenben semmi sem kerül a szervezetbe, viszont, ha csak növényi kosztal élünk, tegyük fel pl. krumplival, akkor ebből naponta 7 kgrm-ot kellene fogyasztani, hogy 100 gr. fehérjét vigyünk be a szervezetbe. Kevésbé, vagy rosszul táplált egyénél az elégségi processzus ugyanaz, mint a kellőképpen tápláltnál, csak hogy a szükséges és bevett táplálék közti különbség a test rovására megy, amely nemcsak abban fog nyilvánulni, hogy az ilyen kevésbé táplált egyén soványabb lesz, azaz nemcsak a saját zsírt használja fel az elégségi folyamatokhoz, hanem a szervezet épségének fenntartására annyira fontos fehérje anyag is megtámadtatik, így az izmok működése gyengébb lesz és ennek következményeképpen munkacsökkenés áll be.

Reichenberg a sziléziai szövőmunkások táplálkozásának tanulmányozása alatt végzett méréseknél úgy találta, hogy a férfiak 59, a nők 54 kgr. átlagos testsúlyt mutattak, holott nagyságukhoz viszonyítva legalább is 65, illetve 60 kgr. súlyt kellett volna mutatniok. Egy bizonyos fehérje mennyiségre az egyének okvetlenül szüksége van. Noorden szerint a test 1 kgr.-jára 1.3ü—1.5 gr. fehérje szükséges. Elvitázhatatlan, hogy a rosszul táplált test az illetőnek ellentálló képességét alászállítja és sok betegség okozóknak éppen ez szolgál jó táptalajul. Láthatjuk ezt a népbetegségeknel, első sorban a tüdőgümőkornál, mely keresetképes, munkaképes korban (15—60 életév) legtöbbször képezi a halálokat. A szegényebb osztály (munkások) rossz lakásviszonyai: kicsiny, dohos, tisztátalan lakások mindenestre nagy szerepet játszanak itt is, de talán a legfontosabb faktor mégis a rossz táplálkozás. A következő kis statisztikai adat, mely a kereset és halálozási számot tünteti fel, szépen magyarázza meg ezt. Egy nagyobb német városban az 1896—1900. évben, 1000 egyénre számítva:

900—1200 K	bevételemnél	6.57	a halálozási szám
1200—2000 K	"	5.59	"
2000—3600 K	"	3.63	"
3600—5000 K	"	2.23	"
5000—10000 K	"	1.83	"
10000—25000 K	"	1.72	"

Ma mindnyájunk előtt ösmeretes, hogy a betegségek legyőzésénél legnagyobb szerep jut az óvintézkedéseknek, mely óvintézkedések között az egészséges lakás mellett első helyen a kielégítő táplálkozás áll. Tudjuk, hogy a régi börtönkosztnál gyakori börtönmegbetegedések súly, vérszegénység stb. a mai kor javult élelmezési viszonyainál már alig ösmeretesek. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a jó táplálkozás a leg-

jobb védelmi eszköz betegségokozó befolyások ellen. A jó táplálkozás nemcsak az egyén egészségére gyakorol nagy befolyást, hanem kihat a jövő nemzedékre is. Így látjuk, hogy a jómóduak gyermekei általában jobban fejlettek, nagyobbak, több a testsúlyuk. Igen találó itt az a német példabeszéd „Wass der Mensch isst, ist er.”

Rossz táplálkozásnak az egészségre való káros befolyásával szoros kapcsolatban van az élelmiszerek rettentő drágasága. Az természetes, hogy drága élelmiszerek mellett még a mai jobb munkabérvizonyoknál is rosszabb a táplálkozás és következményképpen magasabb a halálozási arányszám is. Nagyon messzire vezetne az élelmiszerek drágaságával összefüggő más szociális dolgok tárgyalása; M o m b e s t-nek könyvében szomorú statisztikát látunk, mely az élelmiszerek drágaságát tünteti fel viszonylagosan a bűncselekményekkel: 17 év alatt abban az évben volt legtöbb bűntény, mikor az élelmiszerek legdrágábbak voltak.

(Folytatjuk.)

Krónikás irások

Amerikában a vasutak alkalmazottai azzal a követeléssel fordultak a kormányhoz, hogy vegye át az összes vasutakat állami kezelésbe és azok jövedelmét ossza meg a munkásokkal. Ehhez a látszólag egyszerű hirhez tudni kell azt is, hogy az amerikai vasutak a trösztök kezében vannak és így a munkásságnak ezzel a lépésével diadalmasan fejeződik be az a harc, melyet Amerika népe a multimilliomos trösztök ellen indított. Ha a föld az állam teste, úgy bizonyára a vasut az állam vérkeringése. Most képzeljük el, hogy a villámvonatok futását hatalmas kapitalista vállalatok érdekei irányítják. Képzeljük el, hogy ezek a trösztök államot alkottak az államban és egy intésükre megbénulhatott a forgalom. A munkásság harcoss lépése itt is rámutatott arra, hogy a társadalmi rend fejlődését éppen a nagytökének borzalmas felhalmozódása terelte új utakra. A kollektív termelés útja a trösztökön át jut el ahhoz, hogy a termelés a munkás emberiség kezébe jusson.

**

Az osztrák nemzetgyűlés elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely minden munkás számára, ki legalább tíz hónapig volt egy munkáltatónál, két-négy heti szabadságot biztosít teljes illetményei mellett. Ez a világ első törvénye, mely általánosan és megkötés nélkül biztosítja a munkás részére a pihenést. Eddig a legtöbb esetben a munkaadó kedvére-kényére volt bízva a munkás szabadsága. Az egyes kollektív szerződések megkötésénél nagy harcokba került mindig a pihenő idő biztosítása. Most Ausztria megmutatta az egész világnak, hogy igenis tud munkástársadalmának becsületes és józan védelmezője lenni. Mert ne feledje a munkáltató, hogy a munkás nem csupán a maga számára pihen, de a munkáltató számára is, amikor felfrissülve, megpihenve új erővel kezd évi robotjába.

**

Mit szólnak a pesti eseményekhez? Őszintén szólva: semmit. Igen kevés megjegyzésünk lehet ahhoz, hogy egy exfőherceg, ki elsőnek sietett esküt tenni a köztársaságra, most a legsimplább csendőrtükkel uralomra jut és a reakciót teszi urrá Magyarországon. A társadalomban nincs megállás. A társadalom átalakulását nem sietette Alcsuth József polgár ur akkor, mikor esküt tett és nem akasztotta meg most, amikor önként felkínált esküjét egyszerűen megszegi és király akar lenni abban az országban, mely már keserűen tanulta megismerni egy korcs család minden átkos örökségét.

**

Tizenhét millió munkás képviselői

gyültek össze kongresszusra Luzernben. Ezt a tizenhét millió munkást nem szédítette meg sem a háború rettenetes csapása, sem a győzelmi mámor. Ezt a tizenhét millió munkást egy akarat, egy szándék fűzi össze. Ez a tizenhét millió munkás a világ legnagyobb, lebirhatatlan hadserege. Ez a tizenhét millió nem a fegyverek raffinált technikájával győz, de azzal az igazsággal, hogy kérges kezében a termelés örök rendjét tartja. Mi, elvtársak, ennek a tizenhét milliós munkáshadseregnek katonái vagyunk. Fel a fejvel Bátoran, bizakodva, erősen. Tizenhét millió dolgozó ember küldi üzenetét és fogadalmát Luzernbe, hogy szent törvényt, az emberiség törvényévé teszi a munka jogát a tőke uralma felett.

SZAKMOZGALOM

A kollektív szerződések

kérdése állandóan napirenden van, jóllehet soha sem volt olyan bizonytalan a kollektív szerződések eredményei, mint napjainkban. A megélhetés nehézségei napról-napra súlyosbodnak, a munkás ember szükséglete minden nap más és más. Az élelmi és más szükségleti cikkek árai szédületes módon emelkednek, úgy, hogy a munkásnak mindenről le kell mondani, hogy a gyomorkérdést elintézhesse. A munkásnak nincsen vagyona, örvendhet, ha munkája után szükséges viszonyok között csupán megélhet. Arról a munkás nem tehet, hogy a háborúnak egy újfajta járványa: a rablókereskedelem ütötte fel a fejét.

Az áruk árának máról holnapra való gyors emelkedése felborít minden számítást és így a kollektív szerződésekben biztosított eredmények bizonytalanokká válnak. Ma a szerződéseket csak toldozzuk, foltozzuk, hogy a termelés rendjét harc nélkül valahogy biztosítsuk és megnyugvást teremtsünk a munkásság és munkáltatók között. E rendkívüli időkben a szakszervezetek olyan tényezőknél bizonyultak, amelyek nélkül a termelési rend teljesen felborulna. A munkások szervezetei mindenütt éreztetik hatáskukat, ahol a termelés biztosításáról van szó. Harc nélkül vivnek ki 50 százalékos béremeléseket és ez a szervezetek tudatos erejének köszönhető. Szervezet nélkül erős és küzdelmes harcok árán lehetne ezeket az eredményeket elérni és a termelés folytonossága állandó veszélyben van. Minél erősebb a szervezet, annál kevesebb áldozatok árán éri el a munkásság a maga célját. A munkáltató látja, hogy minden küzdelme csak szélmalomharc, mert a jogos igényeket az erős szervezet kivívja. Minden elért eredmény a szervezetek erősségének köszönhető.

A kolozsvári Renner-Testvérek bányász igazgatóságával hetek óta folynak a tárgyalások a lejárt szerződések megújítása érdekében. Most végre sikerült az érdekelt szervezeteknek a megállapodásokat létrehozni, melyet alább ismertetünk: A Renner Testvérek és Társai bányász r. t. igazgatósága és a Czipésmunkások, Vas- és fémmunkások, valamint a Bőripari munkások szakszervezete között az alábbiakban jött létre: a cipőgyári munkások átlag 25, a bőrgyáriak 40 százalék béremelésben részesülnek és pedig a cipőgyáriak 919 VI—1-re, a bőrgyáriak 919 IV—12-re visszamenőleg kapják a béremelést. Az új szerződés 1919 dec. 31-én jár le, jogában áll a szervezeteknek időközben új tárgyalást kérni béremelés céljából, ha ezt a növekvő drágaság indokoltá teszi. Kimondatott egyszer s mindenkorra, hogy a szerződések nevezett szakszervezettel kötődnek meg és a gyár csak szervezett munkást alkalmazhat. A beteg munkásnak a gyári élelmezés 26 héttig jár. Sztrájk esetén az élelmezés a munkásoknak kiadatik. Tulórázás este 9-ig 50, 9 óra után 100 százalékkal túlfizetetik. Egy,

az igényeknek megfelelő ebédlő terem a munkásság részére berendezve átadott. Vitás esetekben egy vegyes bizottság dönt, melynek határozata kötelező. Ezzel az eredménnyel a munkásság meglehetősen elégedve rajtuk mulik, hogy ezt a maguk részére fokozottabban biztosítsák. A legjobb biztosíték, ha a szervezet iránti kötelezettségnek eleget tesznek, a szolidaritást és szaktársi szeretetet ápolják.

A bérmozgalomból a vegyészeti ipar is kivette a maga részét. A kolozsvári mosóintézetek tulajdonosaival megállapodásra jutott a szakszervezet, melynek eredményeképpen a munkások 50 százalék béremelésben részesültek.

A brassói szabómunkások bérmozgalomban vannak és ezért figyelmeztetjük a szabómunkás elvtársakat, hogy Brassóban ne vállaljanak munkát.

A nagyszabonyi borbélymunkások csoportja értesíti a más városokban dolgozó borbély- és fodrászmunkásokat, hogy az ottani borbélymunkások bérmozgalomban vannak s ezért Nagyszabont kerülik.

A kolozsvári borbély- és fodrászmunkások folyó hó 14-ére hirdettek taggyűlést, közbejött akadályok miatt, augusztus 21-ére, csütörtökre halasztatott el.

Felhívás a vidéki cipésmunkások csoportjaihoz. A kolozsvári szakszervezet kéri a vidéki csoportokat, hogy adjanak felvilágosítást az ügykezelés állásáról, egyben tudassák, hogy van-e bélyegük és mennyi áll rendelkezésükre? Irjanak a csoport elnökének, Blázsi Lajos munkásbiztosító pénztár Kolozsvár.

A kolozsvári dohánygyári munkások bérmozgalma is teljes sikerrel végződött. Hosszu huza-vona után, szerdán délután tárgyalásra jöttek össze Nedicl osztálytanácsos, a kormányzótanács kiküldöttje, Tosa pénzügyigazgató, Gesner dohánygyári főigazgató és munkások képviselőiben Rusz János elvtárs, a szakszervezet titkára. A kormányzótanács képviselője meghallgatta a munkások panaszát és kívánságait. Ha tárgyalások akarunk lenni, be kell ismernünk, hogy az állam képviselői, mint munkáltatók európai gondolkozásuk, akiknek széles látókörük messze felülmúlja a mai kapitalisták kicsinyes gondolkozási módját. A mi kapitalistáinknál szokatlan az előzékenység és belátás a dolgozókkal szemben, a mi kapitalistáinknak a szolgabírói pökhendiség konvenciál. Első eset, hogy az állam képviselői elismerik a szervezetet a munkások képviselőjeként és teljesítik azok kívánságait. Ez is bizonyítja, hogy a munkások rá vannak utalva a szervezetre, hogy a társadalomnak egyenjogú és elismert tényezője legyen. A szervezet a munkásság erőssége, mely mindenkoron megvédelmezi. A tárgyalások eredményeképpen a munkások 100 százalékos béremelést és 600 K ruhasegélyt értek el. Nedicl osztálytanácsos liberalizmusára vall az is, hogy megengedte a munkásoknak a gyár udvarán gyűlést tartani. A munkások az elért eredményekből láthatják, hogy az egyetértés, a szolidaritás, a szervezethez mit teremtett számukra. A békés együttműködést a szervezet keretén belül a jövőben kétszeres erővel kell istápolni és a szakszervezetet erős várrá emelni. Mennyit nyertek volna a munkások, ha békés megértésben 6 hónappal ezelőtt vívták volna ezeket az eredményeket ki? Jövőben a testvéri szeretet kell vezérelje őket és aki azt megakarja bontani, közönségek ki a körükből.

Pályázat. A Nagyszabonyban székelő Vas- és fémmunkás szövetség titkári állásra pályázatot hirdet. Havi javadalmazás 1400 korona. Pályázótól megkívántatik, hogy a vas- és fémmunkás szervezetnek legalább is 3 éves tagja legyen, a magyar és román nyelvet szóban és írásban bírja (németül is tudók előnyben részesülnek) és a szakszervezeti mozgalomban kellő jártassággal

rendelkezzék. Ugyszintén pályázatot hirdet tisztviselői állásra is, melynek havi javadalmazása 1200 korona. A pályázatok Nagyszabonyban, Rosenanger Gasse 14 sz. Bratfeleán Viktor szakszervezeti tanács titkára címére augusztus hó 20-ig küldendők.

Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 9—11 óráig.

Cipész- és csizmadiamunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig, hétfőn este 6—7 óráig.

Dohánygyári munkások csoportja naponta délután 5—8 óráig; befizetések hétfőn és kedden délután 5 óráig.

Nyomdászok szakszervezete minden vasárnap délelőtt 10—11 óráig.

Borbélymunkások csoportja csütörtökön este 7—9 óráig.

Élelmezési munkások csoportja naponta 9—11 óráig, szerdán délután 3—5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja pénztári órák: hétfőn, csütörtökön és szombaton este 6—7 óráig. Könyvtári óra szombaton 6—7-ig.

Vas- és fémmunkások csoportja szerdán este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Festőmunkások csoportja vasárnap délelőtt 8—10 és hétfőn este 6—7 óráig.

Bőrmunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig és hétfőn este 6—8 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6—7 óráig, vasárnap d. e. 10—12 óráig.

Szabómunkások csoportja minden hétfőn és csütörtökön este 6—7 óráig, ugyanakkor könyvtár és munkaközvetítés.

Famunkások csoportja szombaton este 6 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—11 óráig. Munkaközvetítés naponta 6—7 óráig.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6—7 óráig.

HIREK

Levél Kaszás „elvtársaimnak”

Bevallom őszintén: kikaptam. Egy erkölcsös ur, ki magát „elvtársnak” nevezi, rámpiritott a lányok szüzességéről írott cikkemért, mert „osztályellenes izgatást követtem el”. Kifogásolja azt is, hogy lányaim erkölcsösségét vontam kétségbe. Kedves „elvtárs”, nem akarok én itt vitatkozni. Nem osztályerkölcsökről, de egy társadalmi rend erkölcséről írtam. A munkásság még e társadalmi erkölcsök hatása alatt áll s különösen a nemi morál az, melyet feltétlenül szentírásnak veszek. Kis írásom csupán a nemi morál sarkalatos pontjáról akarta bizonyítani, hogy annak alapja nem *természeti törvény*, de a kapitalista világrend. Épp ezért hadd foglaljam össze néhány pontban mindazt, amit erről a kérdéstről minden elvtársnak tudnia kell:

1. Az erkölcs változó. Ennek a változásnak gazdasági okai vannak. A különböző korokban mindig az uralmon lévő társadalmi osztály tette általános törvényé a maga erkölcsét.

2. Nemcsak a különböző korok erkölcsi térnek el egymástól. Ugyanabban a korban eltérő erkölcsöket szab az uralkodó osztály a maga és mászt az alantabb osztály számára. Amint gazdasági érdekei megkívánják.

3. A legszesélyesebb a nemi morál, mely teljesen a gazdasági érdekek szerint igazodik. Látszólag az egy férfinek egy nővel való állandó nemi viszonya szerint igazodik. Ez a mai házasság: a monogámia. De ha valóban így volna, ekkor egy férfi egész életén át épp úgy egy nővel állana csupán nemi viszonyban, mint minden nő — csupán egy férfivel. De ha ez így volna, akkor nem ismernők a prostitúciót és nem ismernők — a házasságtörést.

4. Az uralkodó osztály tehát „erkölcsöt” diktál, melyet azonban nem tart be. A 17-ik században Középeurópát annyira kipusztította a háború, hogy Németországnak csupán négy millió lakosa volt, abból

két és fél millió asszony. Épp ezért 1650 február 14-én a nürnbergi tartománygyűlés minden erkölcsi felháborodás nélkül megengedte, hogy minden férfi két asszonyt tartson. Sőt, hogy még biztosabb legyen, a „bockumi tartományi jog” elrendeli, hogy ha a férj nem tud eleget tenni kötelességeinek, a szomszédot kell hívni, vagy ki kell vinni az asszonyt a mezőre és a vándorlók jóvoltára kell bízni, hogy a földesur „munkás-állománya” szaporodjék. Így néz ki a szent erkölcs.

5. A szüzesség eredete: a vagyon méltó örökösének biztosítása. Ebből indult ki, így lett erkölcsi törvény. Ez az erkölcsi törvény is ingadozó. Volt kor, amely rossz néven vette a lánytól, ha még arra sem volt jó, hogy egy férfi megkívánja. Szinte napjainkig húzódik a „próba éjszakák”, a „gyere éjszakák” szokása, amikor a felek előbb meggyőződtek egymás képességeiről, főleg pedig arról, hogy lehet-e az asszonynak gyermeke, ami különösen a parasztnál — ingyen munkaerő — volt fontos.

6. És mégis van erkölcs, Kaszás „elvtárs”. Rossz regényírók a Sziv törvényének nevezik. Mi csupán annak, hogy ne a gazdasági rend, de a természet törvényei párosítsák össze az embereket. Ez a mi erkölcsünk, elvtársak. A férfi és a nő egymásra találása a természet szent jegyében, melyet a mai társadalmi rend csupán megcsufolni tud.

Jobb erkölcsöket, „Kaszás elvtárs”!
Napszám János.

...

— A francia elvtársak a német béke ellen. A Socialismul írja: A francia képviselőház ülésén a szocialista pártok képviselői a békeratifikáció ellen szavaztak.

— A svéd szocialista párt győzelme. A svéd képviselőválasztások a szocialisták általános győzelmével végződtek. A konzervatív párt mandátuma 86-ról 39-re csökkent. Ezen eredmény miatt a svéd kormány lemondott.

— Eljegyzés. Halászi Sándor kárpitos elvtárs eljegyezte Ungvári Zsuzsikát.

— Haeckel Ernő meghalt. Jénából jelentik, hogy a világhírű német természet-tudós, Ernest Haeckel, 85 éves korában meghalt. Haeckel Ernő Potsdamban született 1834 február 16-án. Eleinte Berlinben folytatott orvosi praxist. 1861-ben Jénában kinevezték rendkívüli tanárrá. Tulajdonképpen tudományos működése innen kezdődik. Németországnak minden egyeteme megakartta nyerni tanárnak, azonban holta napjáig Jénában maradt. Tudományos működése legszorosabban a darvinizmushoz fűződik, amelynek Németországban ő volt a legteljesebb képviselője. Lankadatlan munkája által sikerült a darvinizmust Németországban is diadalra juttatni. Lassanként egész iskola alakult ki körülötte. Legfontosabb tana az úgynevezett „biogenetikai alaptörvény”, amely szerint a növények és állatok fejlődése nem egyéb, mint a fejlődés menetének gyors és rövidített megisméltődése. Híres alkotása, a jénai „Fejlődéstani múzeum”, melyet saját pénzéből szerelt föl és 1908-ban, a jénai egyetem 350 éves jubileuma alkalmából az egyetemnek ajándékozott. Műveit, melyet a világ minden kultúrnyelvére lefordítottak, egy egész könyvtárt tesznek ki. Tanait rövidesen összefoglalva „Haeckelizmus” néven ismeri a világ.

— Az ifjúnok sorsa. A Karolina kórház belgyógyászati osztályán egy súlyos

beteget ápolnak: Kun Miksa 15 éves szobafestőnást, aki öngyilkossági szándékából marólugot ivott. Az öngyilkosság oka az, hogy „tanító”-mestere, Komáromi János állandóan verte, kizozta, amit a kis gyerek nem bírt tovább már elviselni és inkább a halált választotta. A halál azonban nem akarta megszabadítani a neki csak terhet jelentő élettől, bármennyire is szeretett volna meghalni a kis Kun Miksa. Ott vergődik a klinika betegágyán és még mindig reménykedve várja a megváltó halált.

— Munkában az amerikai tőke. Tagespost írja: Morvaországba most érkeztek be egy amerikai szindikátus képviselői, hogy megvásárolják a kőszénbányákat. A pénzcsoport Sziléziában is nagy bevásárlásokat eszközöl.

— Lejárt előfizetések megújítására hívjuk fel olvasóinkat. Tegyük ezt annál inkább még sürgősen, mert a nagy papírdrágaság arra kényszerít bennünket, hogy lejárt előfizetők részére ne nyomassunk lapot és így nem lesz módunkban részükre utólagosan megküldeni, ha már be is küldték előfizetéseiket. Aki augusztus 15-ig nem utítja meg előfizetését, annak a jövő számot már nem küldjük meg. Vidékiek postautalványon, helybeliek közvetlenül küldjék meg a kiadóhivatalnak az előfizetést.

— Kérelem. A hadirokkantoknak való munkaalkalmak bejelentését kéri hadirokkant munkaközvetítő, Deák Ferenc-utca 51. sz.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Kaszás Béla „elvtársnak”. Hogy valaki szocialista lehessen, elsősorban ismernie kell a szocializmust. A szocializmus nem egy üres frázis, hanem komoly tudomány, amit Önnél sokkal nagyobb emberek nem bírtak megérteni, tehát hogy gondolja Ön, hogy azt a közleményt leadjuk. Ajánljuk, hogy olvassa el *Bebel Agoston* „A nő és a szocializmus” című művét. Közleménye ellenkezően a lap szellemével, nem közölhető, próbálja meg a Keleti Újságnál, hátha leközlök.

Több elvtárs. Ceruzával írt kéziratok a jövőben figyelmen kívül hagyatnak és csak tintával és egyoldalon írt kéziratokat fogadunk el.

Lapkezelőinket felhívjuk, hogy elszámolásukat a hetenkint visszamaradt lapok feltüntetésével küldjék meg. Ha tizszázaléknál több lap marad vissza, úgy távirat útján rendeljék azt le. A pénzt bank útján utalják át avagy postautalványon küldjék be.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**
Az erdélyrészi szocialista párt tulajdona.

Mozi hírek.

Szinkör-mozgóban.

Szombaton: A kilencedik parancsolat.
Vasárnap: A kilencedik parancsolat.

Egyetem-mozgóban.

Szombaton: Utolsó futam.
Vasárnap: Utolsó futam.

Bőrüzlet

Tisztelettel értesítjük t. vendőinket, hogy bőrraktárunkat

vasuti állomás közelében

Ferencz József-ut 83. sz.

alá helyeztük át. Raktáron tartunk bel- és külföldi bőrárakat, mindennemű cipőkellékeket. Elárúsítás ugy nagyban, mint kicsinyben eszközöztetik

Fischer Testvérek

Munkások! Munkásnők!

Olvassátok és terjesszétok az

Erdélyi Munkást

ILLATSZEREK • PIPERECZIKKÉK
LEGOLCSÓBBAN BESZEREZHETŐK A

RÓZSA-DROGERIA
ÉS ILLATSZERTÁRBAN
KOLOZSVÁRT
MÁTYÁS KIR.-TÉR 26.

Erdélyi Bank

és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32. sz. (Saját ház.)
Fióktintézet: Tordán.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán kész kiadások leszámítása mellett teljesít.

Igazgatóeg. 1-66 sz.
Titkárság és levelezés 8-09 sz.
Bankosztály 12-09 sz.
Pénztár váltóüzlet 10-02 sz.
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság 11-61 sz.

PÉNZTÁRI ÓRAK:
Délelőtt fél 9 órától délután 1 óráig

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T.

KOLOZSVÁR

Mátyás király-tér 7. sz.
Befizetett alaptőkéje 4 millió korona. :: Egyéb alapjal 2,700.000 kor.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat bármikor azonnal visszafizeti. Leszámítol váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szelvényeket és mindennemű bank és takarékpénztári ügyleteket lebonyolít. Új intézeti székházában külön e célra épített pánccéltérben tűz és betörésmentes eszerekkel és értékeket tartalmazó ládák részére tresort tart a közönség rendelkezésére.
Áruraktárai: A pályaudvar mellett, Baross-tér 3. szám alatt.

Olcsó árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

SZABÓ JENŐ

női divatáruháza,
Kolozsvár, Wesse-
lényi Miklós-u. 5.

Raktárra érkeztek ruhaselymek és costümszövet újdonságok.
Mosó delén 22 korona
Kreton 29 korona
Duplaszéles gremadia . . . 45 korona
100 széles fekete taft . . . 35 korona
Tisztelettel Szabó Jenő.